

Volumeontwikkelingen voorjaar 2020

Duiding van ontwikkelingen in de sociale zekerheid met speciale aandacht voor de WIA-instroom van 60-plussers

UWV Kennisverslag 2020-3

Ed Berendsen • Peter Rijnsburger

Volumeontwikkelingen voorjaar 2020

Ed Berendsen

Peter Rijnsburger

Ondanks een verdere verhoging van de pensioenleeftijd is de instroomkans in de WIA voor 60-plussers in 2019 niet gestegen.

Samenvatting

In 2019 daalde het aantal WW-uitkeringen nog, maar in 2020 verandert het beeld. De eerdere verwachting was dat we in 2020 de top van de conjunctuurcyclus zouden bereiken, waarna het aantal WW-uitkeringen weer toeneemt in 2021. Het coronavirus zet echter een streep door deze verwachtingen, waardoor we ervan uitgaan dat het aantal WW-uitkeringen al in 2020 zal stijgen. We kunnen niet inschatten in welke omvang. Bij de WIA zagen we in 2019 een toename van de instroom die groter was dan eerder werd verwacht. Deze extra stijging heeft een administratieve oorzaak van tijdelijke aard. Verder zagen we in 2019 geen verdere stijging van de instroomkans in de WIA bij 60-plussers ondanks de verdere verhoging van de pensioenleeftijd.

Belangrijkste ontwikkelingen 2018-2020

- In 2019 nam het aantal WW-uitkeringen met 15% af ten opzichte van 2018.
- De verwachting is dat in 2020 het aantal WW-uitkeringen zal toenemen als gevolg van het coronavirus. In welke mate is op dit moment niet in schatten.
- In 2019 steeg de instroom in de WIA met 5,5%. De toename is vrijwel volledig geconcentreerd bij de WGA. Bij de IVA zien we nauwelijks een toename.
- De instroomstijging bij de WIA in 2019 heeft drie oorzaken: een toename van het aantal werknemers als gevolg van de economische ontwikkeling, een toename van de instroom van 60-plussers door de verhoging van de pensioenleeftijd en een toename van het aantal verstrekte voorschotten. De drie oorzaken dragen in ongeveer gelijke mate bij aan de WIA-stijging. De toename door het aantal voorschotten is een statistisch effect. Gecorrigeerd voor de extra voorschotten is de stijging van de WIA-instroom 3,6%, niet 5,5%.
- In 2019 is het instroomrisico in de WIA van 60-plussers niet verder gestegen. De jaarlijkse kans voor een 60-plusser om arbeidsongeschikt te worden is net als in 2018 maximaal 1,5%. De stijging van de instroom van 60-plussers in 2019 is daarom voor het grootste deel het gevolg van het toenemende aantal werkende 60-plussers.

Volumeontwikkelingen onder de loep

Periodiek publiceert UWW een kennisverslag over de volumeontwikkelingen van de socialezekerheidswetten die onder de verantwoordelijkheid van UWW vallen. Dit is zo'n kennisverslag. De belangrijkste kengetallen staan in tabel 3. Daarnaast gaan we in dit verslag dieper in op de ontwikkeling van de kans op arbeidsongeschiktheid bij 60-plussers in verband met de verhoging van de pensioenleeftijd.

Ontwikkelingen in de ontslag-WW

De afgelopen jaren ging het heel goed met de economie. Daardoor nam het aantal uitkeringen ontslag-WW sterk af. Vergeleken met het dieptepunt van de economie in 2014-2015 is het aantal WW-uitkeringen gehalveerd. Eind 2019 kwamen we uit op 223.000 uitkeringen, 15% minder dan eind 2018 (zie figuur 1). Die afname is deels het gevolg van de verkorting van de maximale WW-duur¹. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen was in 2019 met 330.000 vrijwel gelijk aan 2018. De verwachting was dat we in 2020 de top van de conjunctuur bereiken, met daaropvolgend een stijging van het aantal nieuwe WW-uitkeringen. Het coronavirus zet echter een streep door deze verwachtingen. Hoe de WW zich in 2020 en 2021 zal ontwikkelen, weten we niet. De verwachting is dat het aantal WW-uitkeringen zal stijgen, maar in welke mate is niet te zeggen. Er zijn drie factoren die daarop van invloed zijn. De belangrijkste factor is de duur van de crisis. Als de negatieve effecten beperkt blijven tot de eerste helft van 2020 wordt het beeld heel anders dan als het langer duurt.

Een tweede belangrijke factor is dat de bestaande regeling voor werktijdverkorting (wtv) is vervangen door een nieuwe regeling: de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW). Bedrijven met meer dan 20% omzetverlies als gevolg van corona kunnen een tegemoetkoming krijgen tot maximaal 90% van de loonsom. Het personeel van deze bedrijven hoeft daardoor niet ontslagen te worden en dat zal het aantal aanvragen ontslag-WW drukken². In welke mate weten we niet. Wel is nu al duidelijk dat het gebruik van de NOW véél massaler zal zijn dan gold voor de tijdelijke regeling voor werktijdverkorting die we tijdens de financiële crisis in 2009-2011 hadden. Toen werd voor ruim 75.000 mensen wtv aangevraagd. Medio april 2020 hadden al 80.000 bedrijven een NOW-aanvraag ingediend. Het gaat daarbij om 1,5 miljoen werknemers.

Ten slotte de derde factor: de arbeidsmarkt. Het grootste deel van de aanvragen ontslag-WW heeft betrekking op mensen met een tijdelijk dienstverband. Bedrijven zullen door de coronacrisis tijdelijke contracten niet verlengen en ook geen tijdelijk personeel aannemen. Dit zal leiden tot een verhoging van het aantal WW-aanvragen en tot een stijging van het aantal WW-uitkeringen. Daar zal de NOW niet zo veel invloed op hebben. Daarnaast wordt het moeilijk voor de huidige WW'ers om een baan te vinden omdat vacatures worden ingetrokken. De gemiddelde WW-duur zal gaan toenemen en daardoor het aantal WW-uitkeringen.

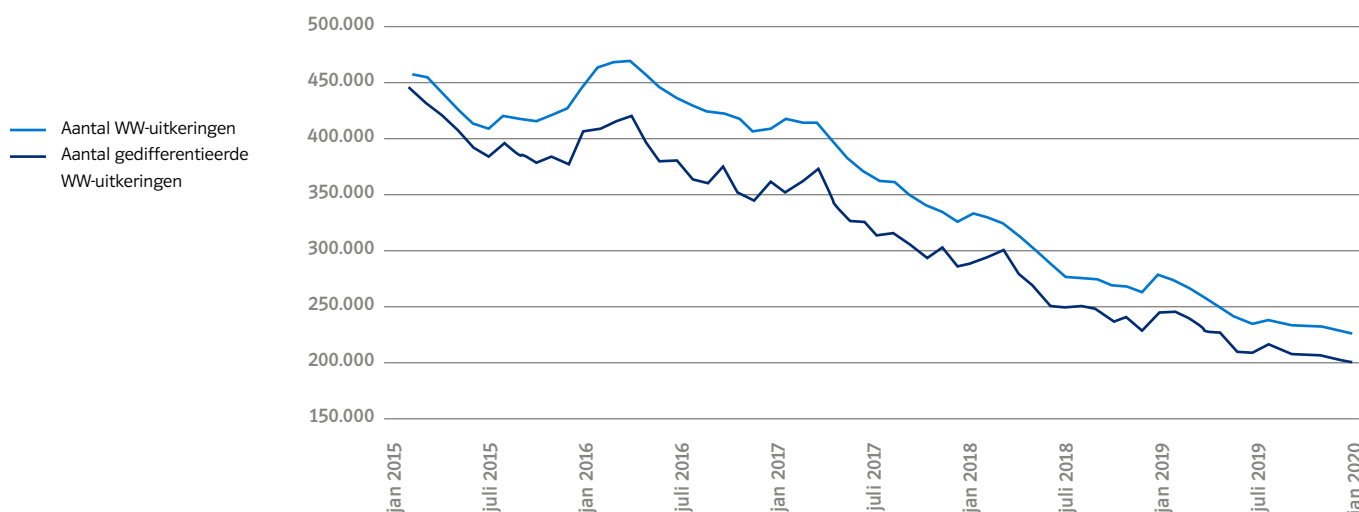
1

Vanaf 1 januari 2016 is de maximale WW-duur stapsgewijs elk kwartaal verkort van aanvankelijk 36 maanden naar uiteindelijk 24 maanden. In het tweede kwartaal van 2019 werd dat bereikt. Maar ook in de periode daarna is er nog effect van de duurverkorting merkbaar. Pas in 2021 bereiken we ongeveer het structurele niveau van het effect. Zie: Berendsen, E. & Akkerman, C. (2016). *Wat gebeurt er met de WW?* UWW Kennisverslag 2016-4. Amsterdam.

2

WW in het kader van werktijdverkorting en WW in het kader van de NOW worden niet onder de normale WW geteld. De normale WW-statistiek beschrijft alleen de WW wegens ontslag: ontslag-WW.

Figuur 1 Ontwikkeling aantal uitkeringen ontslag-WW, 2015-2019³

3

Als onderdeel van de Wet werk en zekerheid (Wwz) is op 1 juli 2015 inkomstenverrekening ingevoerd. Om dit mogelijk te maken is de uitvoering van de WW veranderd. De werkzoekende ontvangt zijn WW-uitkering pas na het opgeven van de inkomsten over de voorafgaande maand. Dit later betalen van uitkeringen heeft gevolgen voor de statistische gegevens over de WW. Een uitkering wordt bijvoorbeeld pas geregistreerd als 'beëindigd wegens werk' wanneer duidelijk is dat het inkomen gedurende twee maanden hoger is dan 87,5% van het vorige maandloon (bestendigheidsvoorwaarde). In die twee maanden keert UWV geen uitkering uit, er is sprake van een zogeheten staartnuluitering. De uitkering is dus wel in feite beëindigd, maar deze beëindiging wordt in een latere kalendermaand geregistreerd dan het geval zou zijn geweest vóór de invoering van inkomstenverrekening. Dit later registreren van beëindigingen van de WW-uitkering heeft geen effect op de feitelijke duur van de WW-uitkering, maar wel op de telmethodiek: minder uitstroom en meer nuluiteringen en een stijging van het aantal WW-uitkeringen. Om te corrigeren voor dit registratie-effect is een nieuwe grootte gedefinieerd: het aantal gedifferentieerde WW-uitkeringen. Dit is het aantal WW-uitkeringen minus het aantal staartnuluiteringen.

Door de coronacrisis zal de WW-ontwikkeling in 2020 heel anders zijn dan bij het begin van dit jaar werd verwacht. Ook bij de Ziektewet kunnen de ontwikkelingen anders gaan door corona. Het aantal ziekmeldingen zal hoger worden in de eerste helft van 2020, maar in welke mate kunnen we nog niet zeggen. Bij de WIA zullen de gevolgen beperkt zijn. Eventuele extra arbeidsongeschikten als gevolg van een coronabesmetting zullen in verband met de wachttijd van twee jaar pas in de loop van 2022 instromen in de WIA.

Ontwikkelingen bij de instroom in de WIA in 2019

In 2019 is de instroom in de WIA verder gestegen. De toename was 5,5% groter dan in 2018 (zie tabel 1). Er zijn drie redenen voor deze stijging. De eerste reden is de verhoging van de pensioenleeftijd van 66 jaar in 2018 naar 66 jaar en 4 maanden in 2019. Hierdoor groeit de groep werkende mensen in de leeftijdscategorie 60-plus en neemt het aantal 60-plussers dat de WIA instroomt toe. In 2019 steeg de instroom in de leeftijdsgroep 60-plus met circa achthonderd. Inmiddels is bijna een kwart van de instroom 60-plus. In 2020 en 2021 zal de instroom minder stijgen omdat de pensioenleeftijd niet verder wordt verhoogd.

De tweede reden is de toename van het aantal WIA-verzekerden (mensen in loondienst plus mensen in de WW) doordat de economie aantrok in de afgelopen jaren. In 2017 nam het aantal verzekerden in de leeftijdscategorieën jonger dan 60 jaar toe met 1,8%. Deze toename werkt met een vertraging van twee jaar door in de instroom in de WIA. Dit betekent een extra instroom van ongeveer zeshonderd in 2019.

Tabel 1 WIA-instroom en herkomst, 2016-2019

	Aantallen x 1000				Mutatie (%)		
	2016	2017	2018	2019	2017 t.o.v. 2016	2018 t.o.v. 2017	2019 t.o.v. 2018
Totale instroom WIA	40,0	41,7	43,4	45,8	4,3%	4,0%	5,5%
IVA	9,6	10,5	11,6	11,7	9,3%	11,1%	0,7%
WGA	30,4	31,3	31,8	34,1	2,7%	1,6%	7,3%
GESCHOOND VOOR EXTRA VOORSCHOTTEN							
TOTALE INSTROOM WIA	40,0	41,7	43,4	45,0	4,3%	4,0%	3,6%
IVA	9,6	10,5	11,6	11,7	9,3%	11,1%	0,7%
WGA	30,4	31,3	31,8	33,3	2,7%	1,6%	4,7%
NAAR HERKOMSTGROEP (zie box 2):							
Zieke werknemers	19,5	20,8	23,1	24,7	6,9%	10,7%	6,9%
- IVA	6,0	6,6	7,6	7,8	9,2%	15,4%	2,3%
- WGA	13,5	14,3	15,5	16,9	5,9%	8,6%	9,2%
Zieke WW'ers	12,0	12,5	11,9	11,3	3,8%	-4,3%	-5,0%
- IVA	2,4	2,6	2,7	2,6	9,7%	3,6%	-3,3%
- WGA	9,6	9,8	9,2	8,7	2,3%	-6,4%	-5,4%
Zieke flexwerkers	8,5	8,5	8,4	9,0	-0,9%	-0,3%	7,1%
- IVA	1,2	1,3	1,3	1,3	9,1%	4,6%	-0,1%
- WGA	7,4	7,2	7,1	7,7	-2,6%	-1,1%	8,5%

Samen zorgen de verhoging van de pensioenleeftijd en de conjunctuur voor een toename van de instroom met circa 1.400. De feitelijke stijging van de instroom bedraagt in 2019 echter 2.340. De resterende toename van bijna 1.000 wordt veroorzaakt door de derde reden: de stijging van het aantal voorschotten in 2019. In 2019 verdubbelde het aantal voorschotten van 2.261 naar 4.442. Mensen krijgen een voorschot als de WIA-aanvraag niet binnen de wettelijke termijn wordt afgehandeld. Normaal schommelt het aandeel voorschotten in de instroom tussen 5 en 6%. In 2019 steeg dit aandeel tot bijna 10%. Dit komt doordat UWV over onvoldoende verzekeringsartsencapaciteit beschikte om het toenemend aantal benodigde sociaal-medische beoordelingen te verrichten. De stijging van het aantal voorschotten zorgt ook voor een stijging van de instroom (zie box 1). De instroom is in 2019 circa 820 groter dan normaal het geval geweest zou zijn. Deze toename is echter vooral een statistische vertekening. Het betekent niet dat er meer mensen arbeidsongeschikt worden. Zonder de stijging van het aantal voorschotten zouden we dus uitgekomen zijn op een instroom van circa 45.000 in plaats van 45.810, wat meer in lijn is met de eerdere verwachtingen.

Omdat de stijging van het aantal voorschotten zorgt voor een statistische vertekening hebben we in tabel 1 ook cijfers opgenomen waarbij 2019 is geschoond voor de stijging van de voorschotten. De verdere analyse van de WIA-ontwikkeling gebeurt op basis van de geschoonde cijfers.

Box 1

Voorschotten in de WIA

Waarom zorgt een stijging van het aantal voorschotten voor een toename van de instroom in de WIA-statistiek? Wat we in de statistiek als instroom tellen zijn nieuwe betalingen van een WIA-uitkering. Daarbij maken we geen onderscheid tussen uitkeringen als voorschot en definitieve WIA-uitkeringen. Er zijn allerlei redenen waarom een aanvraag niet binnen de gestelde wettelijke termijn afgehandeld kan worden en een voorschot verstrekt wordt. Een reden kan bijvoorbeeld zijn dat de benodigde stukken niet op tijd geleverd zijn door de klant. Er kunnen ook uitvoeringsredenen zijn (bijvoorbeeld een tekort aan artsen). Van de voorschotten wordt 40% uiteindelijk afgewezen, maar ze zijn wel geteld als instroom. Feitelijk tellen we dus altijd iets te veel instroom. Statistisch gezien is dat niet erg, zolang het aandeel voorschotten stabiel en beperkt in omvang is. We zien de alsnog afgewezen aanvragen op een later tijdstip in de statistiek terug

als een beëindiging wegens minder dan 35% arbeidsongeschiktheid. Het verstrekte voorschot wordt dan verrekend met de WW-uitkering of het loon. Op het aantal lopende WIA-uitkeringen heeft het niet veel effect.

Het aantal voorschotten wordt echter statistisch belangrijk als het aandeel sterk toeneemt, zoals in 2019. Normaal bestaat tussen 5 en 6% van de instroom uit voorschotten, maar in 2019 stijgt het aandeel naar bijna 10% en tellen we dus ook meer instroom. Bovendien komt die extra instroom terecht bij de WGA. Voorschotten worden namelijk standaard geregistreerd als 80-100% arbeidsongeschikt in de WGA. Een stijging van het aantal voorschotten heeft dus twee effecten: meer instroom bij de WIA en de WGA, en meer beëindigingen. De stijging van de instroom door het gestegen aantal voorschotten is vooral een statistische vertekening. Het betekent niet dat er meer mensen arbeidsongeschikt worden.

IVA en WGA: Het beeld bij de afzonderlijke WIA-regelingen is divers (zie box 2 voor een nadere toelichting van beide regelingen). Bij de IVA zien we in 2019 nauwelijks een toename terwijl de instroom in 2018 nog met 11,1% steeg. Bij de WGA is het beeld omgekeerd: in 2018 is de toename beperkt (1,6%) maar we zien in 2019 versnelling (4,7%). De verschillen in groeipercentages tussen 2018 en 2019 hebben vooral te maken met de instroom van 60-plussers. Bij de IVA was de stijging van de instroom van deze groep in 2018 hoog en in 2019 relatief laag. Bij de WGA stijgt de instroom van 60-plussers zowel in 2018 als in 2019 met meer dan 10%.

Herkomstgroepen: Tabel 1 laat ook de ontwikkeling bij de herkomstgroepen zien (zie box 2 voor de toelichting op deze begrippen). De instroom van zieke WW'ers neemt af. Sinds 2016 daalt het aantal WW-uitkeringen onder invloed van de economische ontwikkeling en dat werkt met een vertraging van twee jaar door in de instroom in de WIA. Sinds 2016 neemt de uitstroom wegens ziekte uit de WW af. We zien dit terug bij de instroom van zieke WW'ers. Gezien de ontwikkeling bij de WW zal de afname van de instroom van zieke WW'ers ook in 2020 en 2021 doorgaan.

De instroom in de WIA van zieke flexwerkers (uitzendkrachten en eindedienstverbanders) nam de afgelopen jaren iets af. Hoewel het aantal mensen met een tijdelijk contract behoorlijk toenam, vertaalde zich dat niet in meer WIA-instroom. De instroomkans bij de

flexgroep nam dus steeds verder af. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat er sinds het herstel van de economie minder afvloei mogelijkheden richting Ziektewet zijn voor vaste werknemers met gezondheidsproblemen⁴. In 2019 zien we voor het eerst weer een toename en die is ook gelijk fors: 7,1%. In 2017 nam het aantal mensen met een flexibel dienstverband toe met ruim 7%. De stijging van de instroom kan dus vrijwel volledig verklaard worden door de stijging van het aantal mensen met een flexibel dienstverband.

In 2019 stijgt de instroom bij de groep zieke werknemers met 6,9%. De stijging zit vooral bij de WGA (9,2%). Een belangrijk deel van de toename is het gevolg van het langer doorwerken en ook de conjunctuur speelt een belangrijke rol. Bij de IVA is het vooral het langer doorwerken. Het langer doorwerken en de groei van het aantal werkenden kunnen circa 75% van de totale stijging bij de groep zieke werknemers verklaren. Het restant (25%) komt uit verschuivingen van de instroom van de groep zieke WW'ers en de groep zieke flexwerkers naar de groep zieke werknemers. Meer kwetsbare werknemers blijven vaker in dienst in plaats van af te vloeien via WW en Ziektewet.

Box 2

WIA-regelingen en -herkomstgroepen

De WIA kent twee regelingen:

- de IVA (Inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten) voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn.
- de WGA (Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten) voor mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn (ongeveer een derde van de instromende WGA'ers) of volledig arbeidsongeschikt zijn met nog kans op verbetering van het arbeidsvermogen (ongeveer twee derde).

Binnen de WIA onderscheiden we in dit artikel drie herkomstgroepen:

- Zieke werknemers: mensen die een dienstverband hebben op het moment dat zij ziek worden en dit gedurende de

eerste twee ziektejaren behouden. De begeleiding en re-integratie van deze groep valt onder verantwoordelijkheid van de werkgever.

- Zieke WW'ers: mensen die ziek worden terwijl ze een WW-uitkering hebben. De begeleiding en re-integratie van deze groep valt onder verantwoordelijkheid van UWV.
- Zieke flexwerkers: deze groep bestaat uit einddienstverbanders (mensen die aan het einde van hun vaste of tijdelijk dienstverband ziek zijn of ziek worden binnen vier weken daarna) en uitzendkrachten (idem voor mensen met een uitzendbaan). De begeleiding en re-integratie van deze groep valt onder verantwoordelijkheid van UWV.

Gevolgen langer doorwerken voor de WIA

Sinds 2013 werd de pensioenleeftijd stap voor stap verhoogd. Als gevolg daarvan nam het aantal werkenden van 60 jaar en ouder sterk toe. Naast de positieve effecten daarvan zijn er ook negatieve effecten: het beroep op de WIA stijgt omdat ouderen een grotere kans op ziekte en daarmee op arbeidsongeschiktheid hebben dan jongeren. We hebben hier al eerder over gepubliceerd⁵. We actualiseren deze eerdere analyse, waarin we 2019 meenemen.

Als mensen langer doorwerken zijn er twee effecten van belang voor de instroom in de WIA:

- De groei van het aantal werkende 60-plussers.
- De ontwikkeling van het arbeidsongeschiktheidsrisico van 60-plussers.

In tabel 2 zijn deze grootheden weergegeven.

Tabel 2 WIA, verzekerden, instroom en instroomrisico naar leeftijd

	Aantallen					Mutatie			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Verzekerden t-2 (miljoen)	7,27	7,32	7,39	7,43	7,59	0,7%	0,8%	0,6%	2,1%
-jonger dan 58 jaar	6,53	6,54	6,57	6,57	6,69	0,1%	0,4%	0,1%	1,8%
-58-64 jaar	0,74	0,78	0,82	0,86	0,90	5,7%	4,5%	4,8%	4,4%
Instroom WIA (x 1000)*	35,8	40,0	41,7	43,4	45,0	11,9%	4,3%	4,0%	3,7%
-jonger dan 60 jaar	29,9	32,6	33,3	33,6	34,3	9,0%	2,2%	0,8%	2,3%
-60-66 jaar	5,9	7,4	8,4	9,8	10,7	26,6%	13,3%	16,9%	8,5%
Instroomrisico WIA (%)**	0,492	0,546	0,565	0,584	0,593	11,1%	3,4%	3,4%	1,6%
-jonger dan 60 jaar	0,458	0,498	0,507	0,511	0,513	8,9%	1,8%	0,7%	0,5%
-60-66 jaar	0,792	0,949	1,029	1,148	1,193	19,8%	8,4%	11,5%	4,0%

* De WIA-instroom in 2019 is gecorrigeerd voor de extra voorschotten.

** Als maat voor het instroomrisico gebruiken we het instroompercentage, dat gedefinieerd is als de instroom in het gegeven jaar gedeeld door het aantal verzekerden twee jaar eerder: $\text{Instroomkans}(t) = \text{Instroom}(t) / \text{Verzekerden}(t-2) \cdot 100\%$.

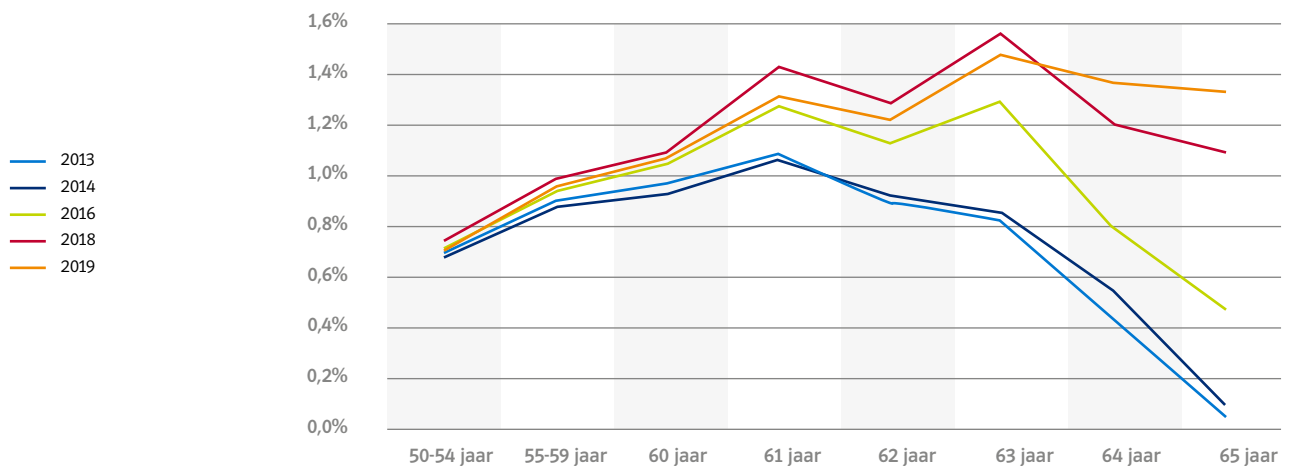
6

Voor de instroom van 60-66-jarigen in de WIA zijn in verband met de wachttijd van twee jaar de verzekerden in de leeftijdscategorie 58-64 jaar van belang.

Onder invloed van het langer doorwerken stijgt het aantal verzekerde 58-64-jarigen jaarlijks met circa 4 à 5%, een stuk sterker dan het aantal verzekerden jonger dan 58 jaar⁶. Bij een gelijkblijvend arbeidsongeschiktheidsrisico betekent dit dat de instroom in de WIA van 60-plussers jaarlijks ook met 4-5% zal stijgen. Het aantal 58-64-jarigen nam in 2019 met 4,4% toe. De instroom van 60-plussers in de WIA steeg echter veel sneller: met 8,5%. Het verschil tussen deze twee percentages is de stijging van het instroomrisico. Tabel 2 laat zien dat het gemiddelde risico bij de 60-plussers in 2019 is toegenomen met 4%, van 1,15% naar 1,19%. De stijging van het gemiddelde risico betekent echter niet noodzakelijkerwijze dat ook het instroomrisico per afzonderlijke leeftijd in gelijke mate toeneemt (figuur 2).

Figuur 2 Instroomrisico WIA naar leeftijd (50-plus), 2013-2019⁷

7

De jaren 2015 en 2017 zijn niet opgenomen om de figuur niet te druk te maken. De trend is in die jaren hetzelfde.

Een aantal dingen valt op:

- Het instroomrisico stijgt met een toenemende leeftijd. Tot en met 2014 lag het maximum bij 61 jaar en nam dan weer sterk af.
- Sinds 2014 zien we dat het instroomrisico voor mensen ouder dan 61 stijgt. Het maximum ligt nu bij 63 jaar, maar we zien tot en met 2019 toe geen doorgaande stijging bij de groep van 64-65 jaar. In 2019 blijft het gemiddelde instroomrisico van de 62- tot 65-jarigen vergelijkbaar met dat van de 61-jarigen.
- In 2016 gaat het instroomrisico voor alle leeftijden omhoog, ook bij de leeftijdsklassen jonger dan 60 jaar (zie tabel 2). De achtergronden hiervan zijn beschreven in het rapport *Stijging WIA-instroom; waardoor steeg de WIA-instroom van zieke werknemers in 2016?*⁸
- Het maximale instroomrisico voor 60-plussers is in 2019 circa 1,5%, net als in 2018.

8

Berendsen, E. & Deursen, C. van (2018). *Stijging WIA-instroom. Waardoor steeg de WIA-instroom van zieke werknemers in 2016?* UWV-rapport. Amsterdam.

Hoe moeten we dit interpreteren? De stijging van het instroomrisico bij een toenemende leeftijd is niet ingewikkeld. Naarmate mensen ouder worden neemt de kans op gebreken en dus arbeidsongeschiktheid toe. Het instroomrisico loopt op tot circa 61 jaar. In het verleden daalde het instroomrisico daarna weer voor werknemers ouder dan 61 jaar. De reden daarvoor is dat mensen met (een groter risico op) gezondheidsproblemen vervroegd met pensioen konden via de VUT of een andere regeling. De mensen die bleven doorwerken, waren de mensen zonder gezondheidsproblemen met een relatief laag risico op arbeidsongeschiktheid (healthy-workereffect). Sinds het afschaffen van de vervroegde uittredingsregelingen werken alle mensen langer door en dus ook de mensen met gezondheidsproblemen. Hierdoor verdwijnt het healthy-workereffect stapsgewijs en stijgt het instroomrisico voor de 61-plussers geleidelijk. Op basis van de huidige cijfers zou je kunnen concluderen dat het healthy-workereffect in 2019 verdwenen is.

9

Het leeftijdsjaar is nog maar voor een derde gevuld. Pas in 2025, als de pensioenleeftijd is gestegen tot 67 jaar, is het leeftijdsjaar 66 compleet.

De vraag is of het risico van de 65-66-jarigen groter wordt dan het risico van de 61-64-jarigen. Tot nu toe zien we dat niet. Het risico van de 65-jarigen is in 2019 gelijk aan dat van de 61-64-jarigen. Het instroomrisico voor de 66-jarigen is nog laag, maar dat is vooral een statistisch effect: de pensioenleeftijd is nu 66 jaar en 4 maanden⁹. Wat we wel uit de ontwikkeling in 2019 kunnen opmaken is dat het maximale arbeidsongeschiktheidsrisico voor de hele groep 61- tot 65-jarigen min of meer gestabiliseerd is. Het maximale risico ligt nu bij ongeveer 1,5%, net als in 2018. Wat uiteindelijk de gevolgen zijn van het verhogen van de pensioenleeftijd voor de WIA is nog steeds onduidelijk, maar voorlopig zien we niet dat het instroomrisico groter wordt voor 'nieuwe' leeftijdsjaren.

Tabel 3 Kengetallen sociale zekerheid, 2015-2020*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	x1000	x1000	x1000	x1000	x1000	raming x1000
Ontslag-WW						
Instroom	583,7	491,0	390,2	335,5	330,0	335,1
Uitstroom	578,7	524,9	472,2	402,7	369,3	344,1
Lopende uitkeringen	445,9	412,0	330,0	262,7	223,5	214,4
Gedifferentieerde uitkeringen**	405,1	362,5	288,1	229,7	197,8	189,8
Uitkeringsjaren***	338,9	332,7	291,0	241,0	201,7	186,5
WIA						
Instroom	35,8	40,0	41,7	43,5	45,8	47,0
Uitstroom	16,1	16,6	18,4	18,8	20,0	24,3
Lopende uitkeringen	229,6	253,4	276,7	302,5	328,0	351,1
Uitkeringsjaren	187,8	207,1	227,3	247,5	271,4	292,6
WAO						
Instroom	0,9	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5
Uitstroom	28,8	22,8	21,0	20,1	17,6	21,6
Lopende uitkeringen	315,1	293,0	272,6	253,6	236,5	215,2
Uitkeringsjaren	267,7	249,0	232,5	216,9	203,1	186,0
WAZ						
Instroom	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Uitstroom	2,1	1,6	1,5	1,3	1,1	1,4
Lopende uitkeringen	15,1	13,5	12,1	10,8	9,7	8,4
Uitkeringsjaren	12,4	11,0	9,9	8,8	7,9	6,8
Wajong						
Instroom****	4,5	4,2	4,7	5,2	5,9	7,3
Uitstroom	6,3	6,1	6,1	6,5	6,8	7,3
Lopende uitkeringen	248,8	247,1	245,8	245,1	244,2	244,2
Uitkeringsjaren	203,7	203,7	203,3	204,4	204,7	206,6
Vangnet-Ziektewet*****						
Instroom	204,3	236,0	251,7	282,6	298,0	320,0
Uitkeringsjaren	88,0	87,3	89,7	94,3	97,9	101,0

* Ramingen zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2020 (CPB).

** Gedifferentieerde uitkeringen: aantal lopende WW-uitkeringen minus de staartnuitkeringen.

*** Uitkeringsjaren: gemiddeld aantal uitkeringen omgerekend naar fulltime equivalent. De Wajong-uitkeringsjaren zijn exclusief Wajongers werkzaam in sociale werkplaatsen.

**** In 2015 is de Participatiewet ingevoerd waardoor er alleen nog instroom in de Wajong is van zogenaamde heropende Wajong-rechten en van mensen die duurzaam geen arbeidsmogelijkheden hebben.

***** Exclusief eigenrisicodragers (ERD). De aantallen van de overige wetten zijn inclusief ERD.

Bron: UWW.

Colofon

Uitgave

UWV Strategie, Beleid en Kenniscentrum

Postadres

Postbus 58285, 1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

ed.berendsen@uwv.nl

peter.rijnsburger@uwv.nl

Auteurs

Ed Berendsen

Peter Rijnsburger

Volg ons

© UWV 2020

Bronvermelding is verplicht. De informatie in het UWV Kennisverslag (UKV) is aangedragen vanuit de kennisoptiek en betreft dus niet een verantwoording of een weergave van ingenomen beleidsstandpunten van UWV.

De kennispublicaties van UWV hebben betrekking op vier gebieden. Deze kennen een eigen kleurcodering. Zo kunt u snel zien op welk gebied een publicatie betrekking heeft:

 ontwikkelingen in de sociale zekerheid

 verder professionaliseren van de dienstverlening

 arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie

 financiële aspecten van de sociale zekerheid

